

Datoria de a fi o punte de legătură între nații, civilizații, societăți este în seama omului și mai ales a educației sale.

Sărbătorim în fiecare an Ziua Culturii Naționale, zi stabilită, prin lege (LEGEA Nr. 238 din 7 decembrie 2010, inițiată de Academia Română) începând cu anul 2011, la data de 15 ianuarie, totodată și ziua nașterii poetului Mihai Eminescu născut în 1850-decedat în 1889. Efortul și scopul de a promova cultura, arta și creația artistică, literară conduc la demersul susținerii identității naționale. Existența la un moment dat a Ministerului Culturii și Identității Naționale a conștientizat ideea legăturii puternice între independență și identitate prin cultură.

Autoritățile publice locale și centrale organizează manifestări și sprijină logistic, material și financiar organizarea de evenimente educativ-cultural-artistice și alte acțiuni socialculturale dedicate sărbătoririi ambelor zile, a nașterii poetului și cea a culturii. Personalitatea neegalată și marcantă a lui Mihai Eminescu, atât în literatură, poezie, proză, critică literară, dar și în jurnalism sau în filosofie a impresionat atât elita intelectuală contemporană, dar și pe generațiile următoare, astfel constituind motivul pentru care a fost aleasă ziua lui Eminescu ca Ziua Culturii Naționale.

Inteligența și creația poetului, cultura sa de nivel european, transcendă prin diverse domenii ale cunoașterii și a impresionat elita vremurilor până în prezent. Traducerea operei sale în numeroase limbi străine și recunoașterea internațională acordată au constituit argumente puternice pentru alăturarea celor două sărbători și o recunoaștere națională. Contemporan cu Ion Luca Caragiale (n. 1/13 februarie 1852-1912), care l-a cunoscut pe Eminescu când tânărul poet era debutant la revista „Familia”, este suficient să constatăm intensitatea culturală a vieții intelectuale a acelei perioade, în care s-au exprimat și alte personalități ale culturii române.

În următorii ani odată cu crearea „Junimii”, Titu Maiorescu însuși, se exprimă laudativ la creația și impunerea în conștiința publicului a unor scriitori ca Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Duiliu Zamfirescu și alții. Trebuie menționat că Titu Maiorescu publică ediția princeps Poezii de Mihai Eminescu, Editura Librăriei Socec & Comp. — București și motivează culegerea ca „izvorâtă dintr-un simțământ de datorie literară”. Despre Eminescu s-au scris volume întregi de analiză, prezentare, înțelegere a viziunii sale poetice, filozofice sau politice. Întreaga sa operă a fost publicată și

republicată, digitalizată și salvată astfel pentru generațiile următoare. Este de remarcat lucrarea de referință coordonată de acad. Eugen Simion realizată în cadrul Academiei Române, „ediția Eminescu - OPERE vol. I-V, Editura Univers Enciclopedic, București 1999-2000”, urmată și extinsă de alte ediții. De altfel istoria poate începe cu Titu Maiorescu, în ședința din 25 ianuarie 1902 când a donat Bibliotecii Academiei Române „Manuscrisele” poetului Mihai Eminescu, 46 de volume, aproximativ

14.000 de file după 20 ani deținere.

Eugen Simion preciza în prefața la volumele editate: „Orice lectură nouă din Eminescu ne pune în fața aceleiași dileme: ce ne place din Eminescu, ce primește, azi, sensibilitatea noastră postmodernă din acest mare liric apărut într-o epocă în care romantismul european abia se încheiase și simbolismul își anunțase deja prin Baudelaire primele acorduri... Eminescu a devenit un model și, cu timpul, un mit al spiritualității noastre”. Recent trebuie menționată și frumoasa realizare cinematografică care ne permite să cunoaștem și înțelegem viața artistului poet „Cufărul lui Eminescu”, film documentar realizat de către „Cultura în Direct” - 2021 January 29, 2021 în regia Mimis Ravanis, Cristian Radu Nema. În acel cufăr s-au aflat cele 44 de caiete-jurnal ale lui Eminescu. Originalele se află la Biblioteca Academiei Române, dar prezentate în documentarul realizat, film pe care Fundația Națională „Niște țărani” și Galeria Contrast l-a oferit Muzeului Național al Literaturii Române.

Premiera care a avut loc la Cannes a stârnit aprecierea străinilor care nu știu prea multe despre opera și viața lui Eminescu. Iată încă o motivație pentru Ziua Culturii. O trecere în revistă a operelor literare a culturii române o constituie Colecția editată de Academia Română și Fundația națională pentru Știință și artă, un catalog 2000-2020 cu un cuvânt înainte de Eugen Simion, „Opere Fundamentale”, 250 de volume. Opera completă Mihai Eminescu în 8, 11 sau 38 volume, este r e p r e z e n t a t i v ă culturii naționale. „Manuscrisele Mihai Eminescu”, ediție facsimilată în 38 de volume au fost expuse în Expoziția „Vreme trece, vreme vine”, dedicată celebrării Zilei Culturii Naționale.

Recunoașterea fenomenului eminescian și identificarea lui ca identitate culturală reprezentativă este acordată și prin prezența pe mărci poștale, monede sau pe bancnote emise în străinătate sau în țară, astfel bancnota de 500 lei este cea mai elocventă. În prezent Ministerul Culturii încercă să finanțeze un set de proiecte. Sesiunea de finanțare a proiectelor culturale dedicate Zilei Culturii Naționale, pentru anul 2024 a selectat doar 10 solicitanți cu finanțare din cele 37 cereri (<http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/doc01122720240105152353.pdf>). În lumea de azi cultura înseamnă și reunește nu numai domeniile umane dar și cele tehnice. Întrepătrunderea domeniilor culturale, ale artei, științei și cunoașterii creează o simbioză a creației care este specifică

în lumea de azi, nemiîntâlnită până în acest secol.

Nu ne referim doar la capacitatea și mijloacele de creație în operele scrise, cinematografice, mass-media dar și în toate genurile de cultură și comunicare. Organizarea manifestărilor de acordare a titlului de Capitală Europeană a Culturii cu titlu onorific conferit de Parlamentul European unui oraș sau mai multora pentru un întreg an începând din 2007, a permis și municipiilor Sibiu, Timișoara (în 2023) să acceseze aceste posibilități de demonstrare și afișare a bogăției culturale locale.

Acordarea acestui statut de Capitală Culturală Europeană generează sute de oportunități, de la lucrări de construcție și restaurare, la sute de evenimente culturale, se stimulează turismul și economiile locale. Astfel cultura trebuie înțeleasă și abordată nu numai prin impactul direct, educațional, identitar național dar și ca pe un multiplicator al vieții social-culturaleconomice. Cultura azi este într-o continuă schimbare, dezvoltare, modernizare, adaptându-se lumii de azi care este una tehnicizată, digitalizată, în care influențele noilor tehnologii de comunicare massmedia și capacitățile de prelucrare și diseminare a fluxurilor uriașe de informații, date, imagini, cunoaștere în esență schimbă complet paradigma culturală.

Lumea culturală azi naște multe dialoguri între personalități, dialog care pornește de la respingerea însă a ideii de a identifica cultura cu bunurile de consum, idee ce reiese și din definiția dată de UNESCO care consideră cultura ca „o serie de caracteristici distincte a unei societăți sau grupe sociale, exprimate în termeni spirituali, materiali, intelectuali sau emoționali”. Din această definiție putem să extrapolăm și legătura cu identitatea și independența națională, importanța de a le promova și susține prin cultură. Cultura necesită mijloace de a fi creată, transmisă, păstrată și înțeleasă prin educație cu precădere.

Cultura este și moștenire cum sunt limba, scrisul și artele, datinile populare și transmisă în lumea de azi prin mass-media, presă, radio, televiziune, dar poate fi însușită prin diverse forme ale educației, prezentării în evenimente, muzee, publicații. Azi există problema identificării culturii cu civilizația. Poate aici merită să amintim seria de peste 30 volume editată de Academia Română, „Civilizația românească/Romanian Civilization”, fiecare însumând circa 300-400 pagini cu sinteze pentru principalele domenii ale culturii și științei naționale, integrate într-o serie originală și reprezentativă culturii României emisă cu ocazia

centenarului Unirii.

Versurile și expozițiile cu titlul „Vreme trece, vreme vine” rămân semnificative în mentalul românesc și au darul de a ne conștientiza bogăția noastră culturală. Înțelegerea culturii trebuie făcută și în funcție de elementele ei de identificare: valoare (idei sau impact), domenii și norme (de reprezentare artistică, educaționale), și artefacte (lucruri, realizări și reprezentări ale culturii materiale). De aceea seturi de volume, lucrări de o excepțională complexitate și valoare rămân mărturie peste ani a identității culturale românești, amintind aici seriile „Istoria românilor” editate tot de Academia Română. Rămâne emblematică de exemplu implementarea unui Curs de Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR) în unități școlare din Republica Portugheză, începând cu anul școlar 2015-2016. Păstrarea și cunoașterea identității culturale a neamului sunt cum nu se poate mai bine reflectate și păstrate prin mecanismele specifice creației populare, prin dinamica fenomenelor folclorice și rolul folclorului în definirea identității noastre culturale. Putem menționa lucrări reprezentative pentru o activitate științifică și culturală bogată a doamnei academician Sabina Ispas: „Lirica populară de dragoste (1985), Cântecul epic-eroic românesc în context sud-est european. „Cântecul pețirii” (1995), Cultură orală și informație transculturală (2003), Colindatul tradițional românesc.

Sens și simbol (2007)”, precum și conferința susținută de dumneaei la Sala Fundației Culturale Dalles, 11 ianuarie 2024. În 1970 Constantin Noica cere facsimilarea caietelor, a 14.000 de pagini care până la 7 decembrie 1986, toate filmele, au fost realizate la Biblioteca Academiei Române, iar la 1 apr 1987 sunt date la legat și legate până în noiembrie. O dovadă a unei conștiințe de cultură care a salvat opera eminesciană. Trecând prin problematica de fond a importanței culturii naționale în a păstra identitatea trebuie luată în considerare relația credință și cultură, o relație filozofică dar care are o tot mai puternică reprezentare în lumea de azi. Articolul profesorului Ștefan Păun, „Știință, religie, globalizare versus cunoaștere” (<https://www.independentaromana.ro/stiinta-religie-globalizare-versus-cunoastere/>), face deja o trecere în revistă a unor evenimente istorice și culturale care explică unele fenomene din evoluția actuală a societății.

„Cultura a fost dar și este tot mai legată de credințe și ideile religioase, care pot fi și au devenit antagonice, de spații istorice și geografice cu noi dimensiuni și în domeniul spiritual în funcție de interferențele date de evenimente istorice trecute sau prezente”. Datoria de a fi o punte de legătură între nații, civilizații, societăți este în seama omului și mai ales a educației sale. Opera și întreaga creație eminesciană constituie pentru cultura românească prezentă și viitoare un factor de

identitate, continuitate ce trebuia asociat cu Ziua Culturii Naționale. În final merită să rememorăm primele versuri și tâlcul acestora din poezia Glossă - Mihai Eminescu:

„Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece”.

Dr. Viorel Gaftea

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ *Independența
prin Cultură*